Uluslararası Spor, Egzersiz ve Antrenman Bilimi Dergisi

Cilt 3, Sayı 1, 1–7, (2017) *Özgün Makale*

Farklı Spor Branşlarıyla Uğraşan Bedensel Engelli Bireylerın Atılganlık Durumlarının Karşılaştırılması

Gonca İNCE[1]

Özet

Amaç: Bu çalışma, farklı spor branşlarındaki bedensel engelli bireylerin atılganlık durumlarının karşılaştırılması amacıyla yapılmıştır.
Materyal ve Yöntem: Çalışmaya, Bedensel Engelli Spor Kulüpleri'nde spor yapmakta olan toplam 60 kişi (35 atlet ve 25 yüzücü) gönüllü olarak katılmıştır. Katılımcıların, yaş ortalamaları 19,73±5,08yıl, spor yılı ortalamaları 2,48±1,75yıl, spor yapma durumları (haftalık gün ortalaması 3,63±1,52, günde saat ortalamaları 2,91±1,53) olarak tespit edilmiştir. Çalışmada, sporcuların atılganlık düzeyleri; Rathus Atılganlık Envanteri kullanılarak ölçülmüştür. Ayrıca, sporcuların demografik özelliklerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından bir anket yapılmıştır. İstatistiksel analizler, SPSS 11.5 paket programında (frekans, ortalama, standart sapma ve gruplar arası bağımsız t-testi) yapılmıştır.
Bulgular: Branşların, atılganlık düzeyleri karşılaştırıldığında; anlamlı bir farklılık görülmemiştir (p>0,05). Yüzücülerin atılganlık ortalama puanları 14,67±6,62 iken, atletizm ile uğraşan sporcuların 12,70±4,67 olduğu tespit edilmiştir. Hem yüzme branşında (19 kişi, %76) hem de atletizm branşında (25 kişi, %71,4) çekingenliğin daha fazla olduğu görülmüştür.
Sonuçlar: Farklı spor dallarının, fiziksel engelli bireylerin atılganlık özelliklerine benzer bir etkisi olabileceğini düşünüyoruz.

Anahtar Kelimeler

Atılganlık,
Spor,
Bedensel Engelli,
Atletizm,
Yüzme.

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi: 29.12.2016
Kabul Tarihi: 20.02.2017
Online Yayın Tarihi: 15.03.2017

DOI: 10.15390/EB.2015.XXXX

The Comparison of Assertiveness Level of Physically Disabled Athletes Who Played in Different Sport Branches

Abstract

Aim: The aim of this study was the comparison of assertiveness level of physically disabled athletes who played in different sport branches.
Material and Methods: Totally 60 disabled athletes (35 athletes and 25 swimmers) joined in to the study voluntarily. The means of ages, sports year and sport statues were found 19.73±5.08, 2.48±1.75 years, day number in per week: 3.63±1.52, hour numbering per day: 2.91±1.53 respectively. Rathus Assertiveness Schedule was used for evaluating assertiveness and questionnaire of athletes' demographic features was performed by researcher. For statistical analyses, the SPSS 11.5 computer packet program (frequency, mean, standard deviation and independent t test) was performed.
Results: We say that no association was detected between branches(p>0.05). The means of assertiveness of swimmers and athletes were found 14.67±6.62, 12.70±4.67 respectively. Both swimming (19 person, %76) and athletics (25 person, %71.4) were seen shyness more than assertiveness.
Conclusions: We think that branches of different sports may be alike effect on the assertiveness characteristics of the physically disabled individuals.

Keywords

Assertiveness,
Sport,
Physically Disabled,
Athletics,
Swimming.

Article Info

Received: 29.12.2016
Accepted: 20.02.2017
Online Published: 15.03.2017

DOI: 10.15390/EB.2015.XXXX

GİRİŞ

Bedensel engelli bireylerin, psiko-sosyal problemler (depresyon, düşük benlik, anksiyete, topluma uyumsuzluk vb.) ile karşı karşıya kaldıkları vurgulanmaktadır. Bundan dolayı, sosyal desteğe ihtiyaç duydukları ve bu desteğin ise; engelli bireyin fiziksel, mental ve sosyal performansına katkı sağlayabileceği belirtilmektedir (Liu et al., 2010; Valizadeh et al., 2014). Bu sosyal desteklerden birisinin de spor yolu ile sağlanabileceği söylenebilinir. Çünkü sportif etkinliklere katılan bireyler, oyun ve hareketler aracılığıyla duygularını ifade etme imkânı bulur. Böylece saldırganlık, utangaçlık, kıskançlık gibi duyguların boşalımı sağlanır ve bunların kontrol edilmesi öğrenilir. Baskı altındayken

USEABD yazım kurallarının "Yazarlık Hakkı" bölümündeki MADDELERE göre yazar katkıları şu şekilde rapor edilmiştir:
1. Yazar: 1,2,3,4,5,6,7,8,

[1]Çukurova Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Mersin-TÜRKİYE, gince@cu.edu.tr

enerjiden kurtulmanın yolu, oyun ya da spor etkinliklerine katılmaktır. Spor etkinliklerine katılma, bireyin fiziksel olduğu kadar, sosyal gelişmesine de katkı da bulunur (Öztürk, 2007).

Literatürde, "atılganlık" kavramı kişiler arası ilişkilerin ve etkileşimin sağlıklı olabilmesine olanak tanıyan, başkalarının haklarına saygılı olmayı ve bireyin duygu, inanç ve düşüncelerini doğrudan, içtenlikle ve açıkça anlatımını içeren bir davranış biçimi olarak tanımlanmaktadır (Korem et al., 2012; Lin et al., 2004; Pourjalia & Zarnaghashb, 2010; Teegen, 1995; Warland et al., 1980). Atılgan kişilerin, "Ben" dilini kullandıkları belirtilmektedir. Etkili, sağlıklı ve uyumlu etkileşime girebildikleri ve iletişimlerinde duyarlı, hoşgörülü oldukları vurgulanmaktadır. Ayrıca, stresle daha etkili bir şekilde başa çıkabildikleri ifade edilmektedir (Bayraktar & Yılmaz, 2010; Brecklin & Ullman, 2005; Küçükkaragöz et al., 2013). Bu bağlamda, atılganlık özelliğine sahip olabilen engelli bireylerin, toplum ile daha kolay kaynaşabilecekleri ve topluma daha iyi entegre olabilecekleri söylenebilir. Literatürde, atılganlık özelliğinin, spor yolu ile arttırılabileceği belirtilmektedir (Brecklin & Ullman, 2005). Sporun kişilik gelişimine etkisi, bireyin ilgilendiği spor dalı ile de bağlantılı olabileceği düşünülmektedir. Çünkü, spor dalının özelliğine göre içeriğinde bir takım psikolojik özellikleri (iletişim, motivasyon, bireysel mücadele, konsantrasyon vb.) nedeniyle farklı yönlerde etkili olabileceği vurgulanabilir. Bu düşünceden yola çıkarak, bedensel engelli bireylerin toplumla kaynaşma ve kişilik gelişimlerine etki edebileceği düşünülen atılganlık özelliğinin, hangi spor branşının bireylere daha fazla katkı sağlayabileceğini ortaya koyma gereği duyulmuştur. Bu konuda, literatürde bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bağlamda, bu çalışmada farklı spor branşlarıyla uğraşan bedensel engelli bireylerin, atılganlık durumlarının karşılaştırılması amaçlanmıştır.

MATERYAL ve YÖNTEM

Araştırma Grubu: Çalışmaya, Adana ilinde bedensel engelliler Gençlik ve Spor Kulüpleri'nde spor yapmakta olan toplam 60 kişi (24 kız (%40) ve 36 erkek (%60) gönüllü olarak katılmıştır. Çalışmada, atletizm (35 kişi %58,3) ve yüzme (25 kişi %41,7) olarak iki farklı branş ele alınmıştır. Katılımcıların, yaş ortalamaları: 19,73±5,08yıl, spor yılı ortalamaları: 2,48±1,75yıl, spor yapma durumları (haftalık gün ortalaması 3,63±1,52 gün, günde saat ortalamaları 2,91±1,53saat) tespit edilmiştir.

Veri Toplama Araçları: Rathus Atılganlık envanteri (Rathus Assertiveness Schedule), Rathus (1973) tarafından bireylerin çekingenlik ve atılganlık düzeylerini saptamak amacıyla geliştirilmiştir. 30 maddeden oluşan envanterin Türkçe uyarlaması Voltan-Acar (1980) tarafından yapılmıştır. Voltan Acar'ın yaptığı çalışmada, ölçeğin test-tekrar test güvenirliği 0,92 olarak, iki yarı test güvenirliği ise 0,77 olarak bulunmuştur. Ölçüt bağımlı geçerlik çalışmasında korelasyon katsayısı 0,70 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin uygulanmasında bireylerden, ölçekteki her madde için –3 ile +3 arasında değişen 6 şıktan birisini işaretlemesi istenmektedir. Ölçekte doğrudan (direkt) ve tersine dönmüş (reverse) olmak üzere iki türlü ifade tarzı yer almaktadır. Doğrudan ifadeler; (3, 6, 7, 8, 10, 18, 20, 21, 22, 25, 27, 28, 29) numaralı sorular; tersine dönmüş ifadeler ise; (1, 2, 4, 5, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 23, 24, 26, 30) numaralı sorulardır. Reverse maddelerin puanlamasında bu maddelerin değerlerinde artıların eksi, eksilerin artı olacağı şekilde bir düzenleme yapılır. Eksi ve artı puanların birbirinden çıkartılması envanterin toplam puanını verir. Alınabilecek toplam puan –90 ile +90 arasında değişir. Envanterden toplam puan olarak +10 ve altında alanlar çekingen, +10'un üstünde alanlar ise atılgan olarak kabul edilir (Uzuntarla et al., 2016; Güneş et al., 2014; İşmen & Yıldız, 2005; Voltan, 1980).

Sporcuların Demografik Özellikleri: Bu özellikleri belirlemek amacıyla, araştırmacı tarafından bir Kişisel Bilgi Formu (KBF) oluşturulmuştur. KBF; katılımcıların yaş, cinsiyet, branş, algıladıkları engel düzeyleri, kaç yıldır spor yaptıkları, haftada kaç gün ve günde kaç saat spor yaptıkları gibi faktörleri belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Bu form, Atılganlık Envanteri ile birlikte araştırmaya katılan sporcuların tamamına uygulanmıştır.

Veri Analizi: İstatistiksel analizler, SPSS 11.5 paket programında (frekans, ortalama, standart sapma) yapılmıştır. Verilerin normal dağılış gösterip göstermediğini test etmek için yapılan Kolmogorov-Smirnow ve Shapiro-Wilk testi sonuçlarına bakılmıştır. Verilerimiz normal dağılış göstermediği için non-parametrik testler kullanılmıştır. İkili karşılaştırmalarda Mann Whitney U, ikiden fazla ortalamaların karşılaştırılmasında ise Kruskal Wallis testi uygulanmıştır.

BULGULAR

Çalışmaya katılan bedensel engelli sporcuların (n=60) demografik özellikleri incelendiğinde Çalışmaya katılan sporcuların yaş ortalamaları 19,75±5,08, yaptıkları spor yılı 2,47±1,74, haftada yaptıkları spor günü sayıları 3,68±1,55 ve günde yaptıkları spor saati 1,72±0,36 olarak tespit edilmiştir.

Çalışmaya katılan sporcuların cinsiyetlere göre dağılımları incelendiğinde kız (n=24, %40) ve erkek (n=36, %60) ve toplamda 100 sporcu çalışmaya dahil edilmiştir. Çalışmaya katılan sporcuların branşlara göre dağılımlarına bakıldığında; atletizm (n=35, %58,3) ile yüzme (n=25, %41,7) sporu yaptığı tespit edilmiştir. Çalışmaya katılan sporcuların algıladıkları engel düzeylerine göre yüzde dağılımlarına bakıldığında; 27 kişi (%45) orta düzeyde engelinin olduğunu belirtirken; 18 kişi (%30) yüksek düzeyde engelli olduğunu vurgulamıştır. 15 kişi ise (%25) engel düzeyinin düşük olduğunu beyan etmiştir.

Tablo 1. Çalışmaya katılan sporcuların cinsiyetlere göre atılganlık puan ortalamalarının karşılaştırılması

Cinsiyet	n	X	SS	Sıra Ortalaması	z	p
Kız	24	5,04	11,50	38,27	-2,82	0,005*
Erkek	36	-2,94	8,67	25,32		

*p<0,05

Çalışmaya katılan sporcuların cinsiyetlere göre atılganlık puan ortalamaları karşılaştırıldığında; aralarında anlamlı bir fark görülmüştür. (p=0,005). Kız sporcuların atılganlık ortalama puanlarının (5,04±11,50) erkek sporcuların ortalama puanlarından (-2,94±8,67) daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ancak, cinsiyetlerin atılganlık ortalama puanlarının; atılgan olma özelliğine (+10 ile +90 puan aralığı) ulaşamadıkları çekingenlik özelliğine sahip oldukları görülmüştür (Tablo 1).

Tablo 2. Çalışmaya katılan sporcuların algıladıkları engel düzeylerine göre atılganlık puan ortalamalarının karşılaştırılması.

Engel Düzeyi	n	X	SS	Sıra Ortalaması	X^2	P
Düşük	15	0,667	9,09	31,20	7,33	**0,026***
Orta	27	3,56	11,59	36.00		
Yüksek	18	-5,06	8,178	21,67		
Toplam	60	0,25	10,57			

*p<0,05

Katılımcıların algıladıkları engel düzeyleri ile atılganlıkları karşılaştırıldığında; aralarında anlamlı bir farklılık bulunmuştur (p=0,026). Bu anlamlı farklılığın; orta düzeyde engelli olan bireylerin atılganlık ortalama değerlerinin (3,56±11,59), yüksek düzeyde engelli olan bireylerin ortalama değerlerinden (-5,06±8,178) daha fazla olduğu tespit edilmiştir (Tablo 2). Ancak, sporcuların engel düzeylerine göre atılganlık ortalama puanlarının; atılgan olma özelliğine (+10 ile +90 puan aralığı) ulaşamadıkları çekingenlik özelliğine sahip oldukları görülmüştür.

Tablo 3. Yüzme ve atletizm branşlarındaki sporcuların atılganlık durumları

Atılganlık Durumu	Yüzme		Atletizm	
	Atılganlık Düzeyi Puan Aralığı		Atılganlık Düzeyi Puan Aralığı	
	Atılgan (+10 ile +90 arası)	Çekingen (-90 ile +9 arası)	Atılgan +10 ile +90 arası	Çekingen -90 ile +9 arası
n	6 (%24)	19 (%76)	10 (%28,6)	25 (%71,4)
Minimum	10,00	-17,00	10,00	-17,00
Maksimum	25,00	5,00	22,00	7,00
X	14,67	-5,37	12,70	-3,92
SS	6,62	7,46	4,67	7,48

Yüzme ve atletizm branşlarındaki sporcuların atılganlık durumlarına bakıldığında; yüzme sporu ile uğraşan sporcuların atılganlık ortalama puanlarının 14,67±6,62 iken, atletizm sporu ile uğraşan sporcuların 12,70±4,67 olduğu tespit edilmiştir. Hem yüzme branşında (19 kişi, %76) hem de atletizm branşında (25 kişi, %71,4) çekingenliğin daha fazla olduğu görülmüştür (Tablo 3).

Tablo 4. Çalışmaya katılan sporcuların branşlara göre atılganlık puan ortalamalarının karşılaştırılması

Branşlar	n	X	SS	Sıra Ortalaması	z	p
Atletizm	35	0,83	10,16	31,70	-0,630	0,528
Yüzme	25	-0,56	11,27	28,82		

Çalışmaya katılan sporcuların branşlara göre atılganlık puan ortalamaları karşılaştırıldığında; aralarında anlamlı bir farka rastlanmamıştır (p=0,528) (Tablo 4).

TARTIŞMA

Çalışmaya katılan sporcuların yaş ortalamaları 19,75±5,08, yaptıkları spor yılı 2,47±1,74, haftada yaptıkları spor günü sayıları 3,68±1,55 ve günde yaptıkları spor saati 1,72±0,36 olarak tespit edilmiştir. Çalışmaya katılan sporcuların cinsiyetlere göre dağılımlarına bakıldığında; 24 kişinin kız (%40) ve 36 kişinin erkek (%60) olduğu tespit edilmiştir. Sporcuların branşlara göre dağılımlarına bakıldığında ise; 35 kişinin (%58,3) atletizm ile uğraştığı ve 25 kişinin (41,7) ise yüzme sporu yaptığı tespit edilmiştir. Çalışmaya katılan sporcuların algıladıkları engel düzeylerine göre yüzde dağılımlarına bakıldığında; 27 kişi (%45) orta düzeyde engelinin olduğunu belirtirken; 18 kişi (%30) yüksek düzeyde engelli olduğunu vurgulamıştır. 15 kişi ise (%25) engel düzeyinin düşük olduğunu beyan etmiştir.

Çalışmaya katılan sporcuların cinsiyetlere göre atılganlık puan ortalamaları karşılaştırıldığında; aralarında anlamlı bir fark görülmüştür. (p=0,005). Kız sporcuların atılganlık ortalama puanlarının (5,04±11,50) erkek sporcuların ortalama puanlarından (-2,94±8,67) daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ancak, cinsiyetlerin atılganlık ortalama puanlarının; atılgan olma özelliğine (+10 ile +90 puan aralığı) ulaşamadıkları çekingenlik özelliğine sahip oldukları görülmüştür. Araştırmacı Eskin'in İsveç ve Türk çocuklarının atılganlık düzeylerinin karşılaştırılmasına ilişkin çalışmasında; her iki ülke kız çocuklarının atılganlık özelliklerinin, erkek çocukların atılganlık özelliklerinden yüksek olduğu görülmüştür (Eskin, 2003). Yine, Korem ve ark. yaptıkları çalışmada kültürlerarası geçişlerde bireylerin atılganlık düzeylerine bakılmıştır. Kız çocuklarının erkek çocuklardan daha fazla atılgan oldukları vurgulanmıştır. Bunun nedeninin ise; adolesan kızların arkadaşlıklarında daha yardımcı, daha korumacı, daha yol gösteren bir yapı sergilemelerinden kaynaklanabileceği belirtilmiştir. Ayrıca, tartışmalı bir ortamda çok sinirlenseler bile erkeklerden daha az zorluk yaşadıkları rapor edilmiştir. Buna ek olarak, kızların düşüncelerini direkt yolla, dürüst bir şekilde ve ne hissediyorlarsa açıkça ifade ettikleri görülmüştür (Korem et al., 2012). Fakat literatürde erkeklerin atılganlık özelliği yönünden, kadınlardan daha yüksek bulunduğu çalışmalar da mevcuttur (Costa et al., 2001; Hollandsworth & Wall, 1977).

Katılımcıların algıladıkları engel düzeyleri ile atılganlıkları karşılaştırıldığında; aralarında anlamlı bir farklılık bulunmuştur (p=0,028). Bu anlamlı farklılığın; orta düzeyde engelli olan bireylerin atılganlık ortalama değerlerinin (3,56±11,59), yüksek düzeyde engelli olan bireylerin ortalama değerlerinden (-5,06±8,178) daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Ancak, sporcuların engel düzeylerine göre atılganlık ortalama puanlarının; atılgan olma özelliğine (+10 ile +90 puan aralığı) ulaşamadıkları çekingenlik özelliğine sahip oldukları görülmüştür. Yine de puanlar arası farklılığın, yüksek düzeyde engelli olan bireylerin lehine çıkmasının nedeninin, ülkemizde genellikle bu bireylerin yaşam koşullarının (yol, ulaşım, iş vb.) tam olarak iyileştirilememesinin, onların diğer bireylere bağımlılıklarını arttırabilmekte ve bireyleri daha da pasifize ettiği düşünülmektedir. Orta düzeydeki bedensel engellilerin ise hareket sınırlılıklarının daha fazla olması beraberinde hem spor esnasında hem de günlük yaşam koşullarında atılganlık özelliklerinin gelişimine daha fazla katkı sağlayabildiğini söyleyebiliriz. Literatür çalışmalarına bakıldığında; Eraslan et al. işitme engelli sporcular üzerine yaptıkları çalışmada, işitme engelli sporcuların atılgan olmadıklarını, çok düşük düzeyde çekingen olduklarını tespit etmiştir. Atılganlığın, cinsiyetler arasında anlamlı bir farklılık yaratmadığını ifade etmişlerdir. Takım ve bireysel sporlarla uğraşan işitme engelli bireyler arasında da anlamlı bir farklılık olmadığını bildirmişlerdir (Eraslan et al. 2015). Ancak, bedensel engelli sporcuların atılganlık düzeyleri ile ilgili literatürde bir çalışmaya rastlanmamıştır. Sporla ilgili olmamakla birlikte yapılan bazı atılganlık eğitimlerinin, fiziksel engelli bireylerde olumlu gelişmelere neden olduğu ile ilgili çalışmalar literatürde mevcuttur. Morgan ve Leung'un yapmış oldukları pilot çalışmada; 14 fiziksel engelli öğrenciye atılganlık eğitimi verilmiştir. Çalışma sonunda, atılganlık eğitiminin, fiziksel engelli

öğrencilerin engelliliklerini kabullenmeleri konusunda etkili olabileceği vurgulanmıştır (Morgan & Leung, 1980). Yine, Glueckauf ve Quittner'ın yapmış oldukları çalışmada; tekerlekli sandalyeli 34 bedensel engelliye, 11 hafta boyunca atılganlık eğitimi verilmiştir. Bu eğitimin sonunda bedensel engelli bireylerin sosyal etkinliklerinde ve kişilerarası ilişkilerinde gelişme olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca eğitim sonrası katılımcıların 6 aylık takiplerinde, atılganlık düzeylerinin ve engelliliği kabullenme sonuçlarının korunduğu tespit edilmiştir (Glueckauf & Quittner, 1992). Araştırmacı Starke'ın yapmış olduğu çalışmada da atılganlık eğitimi alan bedensel engelli bireylerin sosyal becerilerinin ve atılganlık düzeylerinin eğitim almayan bedensel engelli kontrol grubundan daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir (Starke, 1987). Ayrıca literatürde sağlık sorunları yaşayan bireylerin de atılganlık becerilerinde problemler olduğuna ilişkin çalışmalara rastlanmıştır. Cornut ve ark. yapmış oldukları bir çalışmada; tedavi gören obez bayanların atılganlık değerlerinin düşük olduğu bildirilmiştir (Cornut et al., 2014). Yine diğer yapılan çalışmalarda; yeme problemi olan bireylerin atılganlık düzeylerinin eksik olduğunu vurgulanmıştır (Behar et al., 2006; Elfhag, 2005).

Çalışmaya katılan sporcuların branşlara göre atılganlık puan ortalamaları karşılaştırıldığında; aralarında anlamlı bir farka rastlanmamıştır (p=,528). Literatüre bakıldığında; atılganlıkla ilgili olmamakla birlikte sporcuların duygu durumlarına göre branşlar arasında karşılaştırma yapılmıştır. Bu çalışmaya göre; 150 ferdi ve 150 takım sporuyla uğraşan bireylerin duygu durumları (kendine güven, kaygılı olma, herşeyi ciddiye alma ve etkilenme vb.) farklı branşlarda (futbol, basketbol, voleybol, hentbol, atletizm, masa tenisi, güreş, tekvando, yüzme)karşılaştırılmıştır. Sonuç olarak duygusal durumlarının tüm branşlarda eşit miktarda iyi düzeyde olduğu aralarında anlamlı fark olmadığı belirtilmiştir (Salar et al., 2012). Branşlar arasında farklılık olmamakla birlikte, çocukların duygu durumlarına tüm branşların katkısının olduğu vurgulanmıştır. Bizde, yaptığımız çalışma sonucunda branşlar arasında anlamlı bir farklılık olmamasına rağmen atılganlığa her iki branşında katkısının olduğunu düşünmekteyiz.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Pourjalia & Zarnaghashb'ın yaptıkları çalışmada; mental sağlık ile atılganlık arasında pozitif anlamlı bir ilişki bulunduğu bildirilmiştir. Yani, yüksek atılganlık becerisine sahip bireylerin, mental sağlığının diğerlerinden daha iyi olduğu vurgulanmıştır (Pourjalia & Zarnaghashb, 2010). Bu nedenle psikolojik iyilik durumu için, atılganlığın önemi büyüktür. Yine, özgüven, özkontrol, grup çalışmasına katkı, karşılıklı iş birliği, diğer kişilere saygı duyma gibi özelliklerin oluşmasında atılganlığın büyük önem taşıdığı belirtilmektedir (Toros, 2011). Bu bağlamda, yaptığımız çalışmada bedensel engellileri sporcuların atılganlık puanlarının çekingenlik yönünde daha fazla olmasına rağmen, spor yolu ile atılganlıklarının geliştirilmesi, onların topluma kazandırılması ve entegrasyonlarının sağlanmasında önemli rol oynayacağını düşünmekteyiz. Ayrıca bireysel yeti kazanımlarına da katkı sağlayacağı kanısındayız. Branş ve katılımcı sayısının arttırılarak, daha geniş kapsamlı çalışmaların yapılması önerilebilinir.

KAYNAKÇA

Bayraktar G. & Yılmaz E. (2010). Güreşçilerin Bireysel Başarıları ile Atılganlık Düzeylerinin İlişkisi, *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 12 (1), pp:6–11.

Behar A R, Manzo G R, Casanova Z D. (2006). Lack of assertiveness in patients with eating disorders, *Rev Med Chil*. 134(3), pp:312-9.

Brecklin LR. & Ullman SE. (2005). Self-defence or assertiveness training and women's responses to sexual attacks. *J Interpers Violence.* Jun;20(6), pp:738-62.

Cornut M. P. Szymanski J. Vidal P.M, Giusti V. (2014). Identification of Psychological Dysfunctions and Eating Disorders in Obese Women Seeking Weight Loss: Cross-Sectional Study, *Hindawi Publishing Corporation International Journal of Endocrinology*, Vol 2, pp:1-9.

Costa P.T. Terracciano A. McCrae R.R. (2001). Gender differences in personality traits across cultures: robust and surprising findings, *Journal of Personality and Social Psychology*, 81, pp:322–331.

Coşkuner Z. Çoban B. Savucu Y. Gacar A. Genç E. (2012). A Study on Assertiveness Level of College Students who are doing Orienteering Sports, in the 18th *International Business Research Conference*, LasVegas, USA.

Elfhag K. (2005). Personality correlates of obese eating behaviour: Swedish universities scales of personality and the three-factor eating questionnaire, *Eating and Weight Disorders*, 10(4), pp:210–215.

Eraslan M., Özmaden M., Bayansalduz M., Göktepe M., Koç İ. İ. (2015). İşitme Engelli Sporcularda Atılganlık Düzeyinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi, *Uluslararası Multidisipliner Akademik Araştırmalar Dergisi,* 2(2), ss:50-57.

Erbay E. & Akçay S. (2013). Assertiveness Skill of Social Work Students: A Case of Turkey, *Academic Research International*, 4(2), ss:316-323.

Eskin M. (2003). Self-Reported Assertiveness in Swedish And Turkish Adolescents: A Cross-Cultural Comparison, *Scandinavian Journal of Psychology*, 44, pp:7–12.

Glueckauf R. L. & Quittner A. L. (1992). Assertiveness training for disabled adults in wheelchairs: Self-report, role-play, and activity pattern outcomes, *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 60(3), pp:419-425.

Güneş F., Arslan C., Eliüşük A. (2014). Atılganlık Eğitiminin Üniversite Öğrencilerinin Kişiler Arası Problem Çözme, Algılanan Sosyal Destek ve Atılganlık Düzeyleri Üzerine Etkisi, *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 3(1), s. 456 – 474.

Hollandsworth J.G. & Wall K.E. (1977). Sex differences in assertive behavior: an empirical investigation, *Journal of Counseling Psychology*, 24, pp:217–222.

İşmen A. E., Yıldız S. A. (2005). Öğretmenliğe İlişkin Tutumların Özgecilik Ve Atılganlık Düzeyleri Açısından İncelenmesi, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 42, s:151-166.

Korem A. Horenczyk G. Tatar M. (2012) Inter-group and intra-group assertiveness: Adolescents'social skill following cultural transition, *Journal of Adolescence*, 35, pp:855-862.

Küçükkaragöz H. Canbulat T. Akay Y. (2013). Öğretmen Adaylarında Atılganlık Düzeyi ve İletişim Becerileri, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, *Mustafa Kemal University Journal of Social Sciences Institute*, 10(22), pp:123-133.

Lin, Y. R. Shiah, I. S. Chang, Y. C. Lai, T. J., Wang, K. Y., Chou, K. R. (2004). Evaluation of an Assertiveness Training Program on Nursing and Medical Students' assertiveness, Self-Esteem, and Interpersonal Communication Satisfaction. *Nurse Education Today*, 24, pp:656–665.

Liu F, Williams RM, Liu HE, Chien NH. (2010). The lived experience of persons with lower extremity amputation. *J Clin Nurs*;19, pp:2152-61.

Morgan B. & Leung P. (1980). Effects of assertion training on acceptance of disability by physically disabled university students. *Journal of Counseling Psychology*, 27(2), pp:209-212.

Öztürk A.S. (2007). Ortopedik Engellilerin Sosyalleşmesine Sporun Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.

Öztürk F. Koparan Ş. Efe M. (2008). Boks Antrenör Adaylarının Problem Çözme Becerisi ve Atılganlık Düzeylerinin Tespiti, *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* XXI (2), ss:447-459.

Pourjalia F. & Zarnaghashb M. (2010). Relationships between assertiveness and the power of saying no with mental health among undergraduate student. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 9, pp:137–141.

Salar B. Hekim M. Tokgöz M. (2012). 15-18 Yaş Grubu Takım ve Ferdi Spor Yapan Bireylerin Duygusal Durumlarının Karşılaştırılması, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6, ss:123-135.

Starke M. C. (1987). Enhancing Social Skills and Self-Perceptions of Physically Disabled Young Adults: Assertiveness Training Versus Discussion Groups, *Behav Modif*, 11, pp:3-16.

Teegen, F. (1995). "Training in assertiveness and social competence." İstanbul University Medical Faculty Conference Paper, pp:1-5.

Toros T. (2011). Relationship Between the Level of Assertiveness and Self-Esteem in University Sport Spectators, *World Applied Sciences Journal*, 12(5), ss:726-731.

Uzuntarla Y., Cihangiroğlu N., Ceyhan S., Uğrak U. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Atılganlık Düzeylerinin Analizi, *TAF Prev Med Bull.*, 15(2), 98-104.

Valizadeh S, Dadkhah B, Mohammadi E, Hassankhani H. (2014). The perception of trauma patients from social support in adjustment to lower-limb amputation: a qualitative study. *Indian J Palliat Care*. Sep;20(3) pp:229-38.

Voltan N. (1980). Rathus Atılganlık Envanteri Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Psikoloji Dergisi*, 10, ss:23-25.

Warland J. McKellar L. Diaz M. (2014). Assertiveness training for undergraduate midwifery students. *Nurse Educ Pract.* 2, pp:1-5.